

lek felépítése is hasznos és célravezető, mert 1. ez előfeltétele a nemzetközi kartellekbe való bekapcsolódásnak, 2. útja az éles külföldi verseny leküzdésének, 3. eszköze a termelés racionalizálásának és olcsóbbá tételének. E megállapítások tudatában lehet csak foglalkoznunk azzal a kérdéssel, hogy legyen-e és ha igen, minő kartell-törvény. Végtelen hiba lenne ugyanis, ha a kartellek természetes fejlődésébe korlátozó törvény-szabályozással avatkozánk bele. Azok az esetleges tulkapások, amelyek a fogyasztás irányában egyes kartelleknek kivételesen rovására írhatók, a fennálló magánjogi és közigazgatási repressziós eszközökkel amúgy is kiküszöbölhetők. E nyilatkozat figyelmébe ajánlható azoknak, akik egy világhajléval szemben a közgazdaságnak egy természetes fejlődési mozzanatával szemben a parciális érdekek és szempontok fegyverével küzdenek.

Az üzleti tevékenység és törvényhozói mandátum összeférhetetlenségének kérdése foglalkoztatta legutóbb a francia parlamentet. A törvény végső alakjában megtiltja a képviselőknek és szenátoroknak 1. oly funkciók gyakorlását, amelyeket az állam fizet, kivéve miniszteri, államtitkári, bizonyos megszoritások mellett egyetemi tanári állásokat és legfeljebb 6 hónapos időtartanot igénybevevő speciális küldetéseket. 2. igazgatósági és felügyelőbizottsági tagsági állások viselését oly társulatoknál és intézeteknél, amelyek egészben, vagy részben államilag tartatnak fenn, vagy egyébként az állammal függő viszonyban vannak. 3. aktív tevékenység kifejtését pénz- és hitelintézeteknél. 4. pénz-, ipari-, vagy kereskedelmi vállalatok prospektusainak ellenjegyzését. A miniszterelnök eredetileg még szigorubb rendelkezéseket tervezett, (így pl. az ügyvédi hivatásnak és a törvényhozói mandátumnak összeférhetetlenségét), amelyek azonban a törvényhozók többségénél helyeslésre és elfogadásra nem találtak. Minden államnak, amely súlyt helyez arra, hogy az egész nemzet osztályra való tekintet nélkül bizalommal kísérvé a törvényhozás tevékenységét, az összeférhetetlenség kérdését kellő szigorral és körültekintéssel kellene újra szabályoznia. Ennek elmulasztása a törvényhozás iránti bizalmat és ezáltal a parlament tekintélyét és végső fokon a társadalmi és gazdasági világot ássa alá.

A nemzeti jövedelem gyarapodása nyilvánul meg a svéd közgazdaságra vonatkozó néhány számszerű adatban. Hivatalos becslések szerint ugyanis a megfogható nemzeti jövedelem a legutolsó 5 esztendőben Svédországban 700 millió (svéd) koronával $5\frac{3}{4}$ milliárd koronára emelkedett. Megemlítendő, hogy az állami és községi adók időközben összesen cca 60—70 millió koronáról 980 millió koronára emelkedtek. Az adónyomás tehát jelentősen enyhült. A háboruban legyőzött államok gazdasági politikájának minden egyes részletében oda

kell irányulnia, hogy a tőke haszna lehetőleg csekély részében vonassék el közvetlen gazdasági rendeltetésétől és ezáltal a tőkeképződés meggyorsíttassék. Ellenesetben a disparitás az európai semleges és Európán kívüli közgazdaságokkal szemben állandóan növekedni és ennek révén a legyőzött államok elnyomorodása tovább fokozódni fog.

A francia pénzügyi világ botrányai érthetően kihatással vannak a törvényhozás munkájára is. A francia radikális szocialista párt egy törvényjavaslatot terjesztett be, melynek célja a részvénytársaságok, a tőzsde és a bankári hivatás erősebb ellenőrzésének biztosítása. E törvényjavaslat szerint a társaságok, amelyek állami monopóliumot hasznosítanak, minden bank, továbbá minden oly társaság, amely kötvényeket bocsát ki, könyvelését államilag elismert revizorok felülvizsgálata alá bocsátani köteles és kötvényeket ki nem adhat mindaddig, amíg e felülvizsgálat meg nem történt és a revizori jelentés közzé nem tétetett. Ezenkívül a részvénytársaságoknak nyilvánosságra kell hozniok papírtárcájuknak és érdekeltségeiknek összetételét. A tőzsde ellenőrzésének különösen az új értékeknek jegyzésrebocsátásánál kell megnyilvánulnia. A külföldi értékeknek jegyzésre-bocsátásához a pénzügyminiszter, belföldi értékekéhez egy külön bizottság engedélyre szükségeltessék. Több szavazattal bíró elsőbbségi részvények kiadása tilalmazandó. E törvényjavaslat természetesen ebben az eredeti drákói alakjában törvénné nem válhatik, mert a gazdasági és hitelforgalom súlyos károsításával volna egyértelmű. A gazdasági és pénzügyi botrányok elkerülésének eszköze másutt, még pedig a közönségnek céltudatos és helyes irányu gazdasági és jogi nevelésében keresendő. A botrányok oka ugyanis a jogi és gazdasági szabályok területén való nagyfokú elmaradottság és tájékozatlanság.

Szellemes tehermegosztási kulcsot hoz az angol Rating-reform. Az Angliában uralkodó gazdasági válság folytán ugyanis nagyrészen megszűnnek a magángazdaságoknak közvetlen községi és tartományi terhei. A községeket és tartományokat bevételi kevesebbletükért az államkincstár kárpótolja ugynevezett pótlékok útján. Ez a pótlék egy oly kulcs alapján számíttatik, amely lehetőleg hozzá alkalmazkodik az egyes köztestületeknek szükségletéhez. A pótlék nagysága ugyanis az illető közület népességének száma szerint igazodik, de nem a tényleges népességi szám, hanem a különböző elemek mérlegelésével kiszámított képleges népesség száma szerint. Azok az elemek, amelyek jelentőséggel bírnak e kiszámításnál, a következők: Öt éven aluli gyermekek százalékos száma, fejenkénti adóköteles vagyonérték, munkanélküliség, népsűrűség. Mindegyik elemnek megvan a számításnál a maga előre meghatározott szerepe. Az így kiszámított képle-